Lietas arhīva Nr. C-03778-23/107
ECLI:LV:RPT:2023:0608.C68307922.2.S

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2023.gada 8.jūnijā

Rīgas pilsētas tiesa šādā sastāvā:
tiesnese E.Stelte-Auziņa,
rakstveida procesā izskatīja civillietu maksātnespējīgās juridiskās personas akciju sabiedrības "PNB Banka" maksātnespējas procesa administratora Vigo Krastiņa vienkāršotās procedūras prasībā pret /pers. C/ par naudas piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā 2022.gada 25.aprīlī maksātnespējīgās juridiskās personas akciju sabiedrības "PNB Banka" (turpmāk – prasītāja) maksātnespējas procesa administrators Vigo Krastiņš (turpmāk- administrators) cēla vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. C/ (turpmāk – atbildētāja) par naudas piedziņu, kurā, pamatojoties uz Kredītiestāžu likuma 60.pantu, Civillikuma 1401., 1425., 1469., 1472., 1512., 1548., 1587., 1588., 1590., 1716., 1717., 1720., 1753., 1754., 1756., 1757., 1759., 1764., 1765., 1934.pantu un 1943.pantu, lūgts piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai pamatparādu 689,89 *euro*, līgumiskos procentus par aizdevuma lietošanu par laika periodu no 2006.gada 15.jūnija līdz 2013.gada 17.jūlijam 689,89 *euro,* līgumsodu par laika periodu no 2006.gada 15.jūnija līdz 2008.gada 16.jūlijam 68,99 *euro,* izdevumus advokāta palīdzības samaksai 434,63 *euro* un noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos procentus 6% gadā no piespriestā, bet nesamaksātā pamatparāda.

[1.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka 2003.gada 24.septembrī starp prasītāju (iepriekš - AS "Lateko Banka") un atbildētāju noslēgts līgums par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu Nr./numurs/ (turpmāk - Līgums Nr.1), saskaņā ar kuru prasītāja izsniedza atbildētājai norēķinu karti ar atļautā kredīta limitu 500 LVL, kas saskaņā ar valūtas kursu ir 711,44 *euro.*

Vienlaikus norādīts, ka 2006.gada 12.janvārī starp prasītāju un atbildētāju noslēgts līgums Nr./numurs/ pie 2003.gada 24.septembra līguma par Maestro "Preču karte" izsnigšanu un lietošanu Nr./numurs/ (turpmāk – Līgums Nr.2), kas ir Līguma Nr.1 neatņemama sastāvdaļa. Pamatojoties uz Līguma Nr.1 5.1.punktu prasītāja piešķīra atbildētājai aizdevumu, ar kuru dzēš atbildētājas parādu. Tādējādi 2006.gada 12.janvārī no Līguma Nr.1 izrietošais atbildētājas parāds ir 538,23 LVL, kas saskaņā ar valūtas kursu ir 765,83 *euro*. Līdz ar to un atbilstoši Līguma Nr.2 1.punkta nosacījumiem prasītāja atbildētajai piešķīra aizdevumu 765,83 *euro* apmērā parāda segšanai.

Saskaņā ar Līguma Nr.2 4.punkta nosacījumiem atbildētājai noteikts aizdevuma atmaksas termiņš līdz 2008.gada 15.jūlijam.

[1.2] Atbildētāja ir izmantojusi, taču nav samaksājusi prasītājai kredītu 689,89 *euro* apmērā. Atbildētāja pēdējo maksājumu prasītājai ir veikusi 2006.gada 4.septembrī.

Tādējādi atbilstoši Līguma Nr.2 3.punkta noteikumiem prasītāja par laika periodu no 2006.gada 15.jūnija līdz 2013.gada 17.jūlijam aprēķināja procentus par aizdevuma izmantošanu 689,89 *euro*.

Atbilstoši Līguma Nr.2 7.punkta nosacījumiem prasītāja par laika periodu no 2006.gada 15.jūnija līdz 2008.gada 16.jūlijam aprēķināja līgumsodu par ikmēneša maksājumu samaksas nokavējumu 68,99 *euro*.

Tādējādi uz prasības pieteikuma sagatavošanas dienu atbildētājai ir spēkā esošas parādsaistības pret prasītāju par 1448,77 *euro* apmērā.

[2] Pusēm paziņots par civillietas ierosināšanu, izskaidrotas procesuālās tiesības. Atbildētājai 2022.gada 10.maijā nosūtīts prasības pieteikums un noteikts termiņš rakstveida paskaidrojumu sniegšanai līdz 2022. gada 10.jūnijam.

[3] Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā 2022.gada 10.jūnijā saņemti atbildētājas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasību neatzīst. Papildus paskaidrojumos uzsvērts, ka ir iestājies noilgums, jo vairāk kā desmit gadus nav bijis neviens atgādinājums.

[4] Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā 2022.gada 13.jūlijā saņemta prasītājas atsauksme par atbildētājas paskaidrojumiem, kurā norādīts, ka neatbilst patiesībai atbildētājas paskaidrojumos norādītais, ka vairāk nekā 10 gadus atbildētājai nav nosūtīts neviens atgādinājums, jo, cita starpā, prasītājas pilnvarotais pārstāvis - parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojuma sniedzējs SIA "Konsultatīvā sabiedrība "Conventus"" 2021.gada 4.oktobrī nosūtīja atbildētājai atkārtotu paziņojumu, aicinot atbildētāju nokārtot parādsaistības pret prasītāju labprātīgi, tādējādi nepārprotami paužot prasītāja gribu prasīt konkrētās saistības izpildi no atbildētājas. Saskaņā ar Civillikuma 1905.pantu atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu.

[5] Atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmajai daļai, tiesa atzīst par iespējamu izskatīt civillietu rakstveida procesā, jo puses nav lūgušas lietas izskatīšanu tiesas sēdē.

Pusēm 2023.gada 19.aprīlī paziņots par civillietas izskatīšanu rakstveida procesā 2023.gada 8.jūnijā un sprieduma pieejamību tiešsaistes sistēmā. Pusēm izskaidrotas tiesības pieteikt tiesnesei noraidījumu.

Motīvu daļa

[6]] Pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā ar tiesību normām, tiesa atzīst, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma.

[7] Civilprocesa likuma 194.panata pirmās daļas 3.punkts noteic, ka tiesa sastāda saīsināto spriedumu vienkāršotās procedūras lietās, savukārt minētā likuma 250.^{25} panta (2^{1}) daļa noteic, ka tiesa arī pēc savas iniciatīvas šā panta 2.^{3} daļā noteiktajā kārtībā var sastādīt spriedumu atbilstoši šā likuma 193.panatā noteiktajam sprieduma saturam.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa pēc savas iniciatīvas sastāda spriedumu atbilstoši Civilprocesa likuma 193.pantā noteiktajam sprieduma saturam.

[8] Lietā nav strīda par šādiem apstākļiem.

[8.1] Starp pusēm 2003.gada 24.septembrī noslēgts Līgums Nr./numurs/ par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu.

Atbilstoši Līgumam Nr.1 prasītāja izsniedza atbildētājai preču karti ar atļautā kredīta limitu LVL 500,00 jeb 711,44 *euro*.

[8.2] Starp pusēm 2006.gada 12.janvārī noslēgts Līgums Nr./numurs/ pie 2003.gada 24.septembra Līguma par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu Nr./numurs/, kas 2003.gada 1.augusta Līguma Nr./numurs/ par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu neatņemama sastāvdaļa.

Atbilstoši Līguma Nr.2 1.punktam atbildētājai piešķirts aizdevumu LVL 538,83 jeb 765,83 *euro* ar kuru dzēš atbildētājas parādu.

Saskaņā ar Līguma Nr.2 4.punkta nosacījumiem atbildētājai noteikts aizdevuma atmaksas termiņš līdz 2008.gada 15.jūlijam.

[9] Pamatojoties uz to, ka atbildētāja prasību neatzīst un atsaucas uz prasības noilgumu, kas ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai, lietā vispirms izlemjams jautājums par to, vai celtajai prasībai ir iestājies noilgums.

[9.1] Civillikuma 1895. pants noteic, ka visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

Kā, atklājot minētās normas jēgumu, atzīts tiesību doktrīnā, noilguma institūts ir veidots ar mērķi novērst ilgstošu nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību par tiesībām un pienākumiem, kas varētu būt par strīda priekšmetu, bet ieinteresētā persona ilgstoši nav centusies panākt savu tiesību atzīšanu vai realizēšanu. (..) saistību tiesība izbeidzas, ja tiesīgā persona to neizlieto likumā noteiktā termiņā, ko sauc par noilguma termiņu (*sk. Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs Prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga, Mans Īpašums, 1998, 357. lpp.*).

Secināms, ka personai savas tiesības ir jāizmanto likumā noteiktā laika posmā – termiņā, pretējā gadījumā tā nevar pretendēt uz tiesas aizsardzību, jo civilo tiesību aizstāvēšana ir ierobežota ar prasības noilguma termiņu, lai nodrošinātu civiltiesisko attiecību stabilitāti.

Savukārt Komerclikuma 406. pants noteic, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš. Komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību (*sk. Komerclikuma 388. pants*).

[9.2] Nodibinādama, ka 2006.gada 12.janvārī starp pusēm noslēgtais Līgums Nr./numurs/ pie 2003.gada 24.septembra Līguma par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu Nr./numurs/, no kura izriet starp pusēm pastāvošās tiesiskās attiecības, atbilst Komerclikuma 388.pantā norādītajām pazīmēm, proti, ir komercdarījums un tā izpildes termiņš iestājies 2008.gada 15.jūlijā, kad atbildētājai bija pienākums atmaksāt saņemto aizdevumu.

Tādējādi jautājums par prasības noilgumu izlemjams, ievērojot Komerclikuma Pārejas noteikumu 15. punktu, kurā noteikts, ka šā likuma D daļa Komercdarījumi, kurā ietilpst arī 406. pants, kas noteic, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš, stājās spēkā 2010. gada 1.janvārī un Pārejas noteikumu 16. punktu, kas noteic, ja šā likuma D daļas spēkā stāšanās dienā Civillikumā vai citā likumā noteiktais noilguma termiņš nav notecējis, bet šā likuma D daļa nosaka īsāku noilguma termiņu, piemērojams šā likuma D daļā noteiktais noilguma termiņš, kurš skaitāms no 2010. gada 1. janvāra. Ja pēc šāda aprēķina noilguma termiņš iznāk garāks par līdzšinējo noilguma termiņu, noilguma termiņš izbeidzas tajā dienā, kad tas būtu notecējis saskaņā ar Civillikumu vai citu normatīvo aktu.

Apstāklis, ka darījums noslēgts laikā, kad nebija spēkā Komerclikums, nekādā veidā neietekmē tā komerciālo dabu.

[9.3] Atbilstoši judikatūrā nostiprinātajām atziņām par noilguma iestāšanās pārbaudi kopsakarā ar šajā lietā izteiktajiem atbildētājas iebildumiem par Komerclikuma 406. pantā noteiktā noilguma iestāšanos, (*sk. Senāta 2010. gada 21. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-100/2010, 7 (C30399105)); Augstākās tiesas 2017. gada 16. oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-369/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1016.C30425814.1.S) 7.3 punktu*), tiesai vispirms noskaidrojams termiņš, no kura sākas noilguma tecējums.

Civillikuma 1896. pants noteic, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis.

Kā minēts iepriekš starp pusēm 2006.gada 12.janvārī noslēgts Līgums Nr./numurs/ pie 2003.gada 24.septembra Līguma par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu Nr./numurs/, kas 2003.gada 1.augusta Līguma Nr./numurs/ par Maestro "Preču karte" izsniegšanu un lietošanu neatņemama sastāvdaļa, kura izpildes termiņš iestājies 2008.gada 15.jūlijā, kad atbildētājai bija pienākums atmaksāt saņemto aizdevumu.

Līdz ar to secināms, ka noilguma termiņš sāk tecēt no 2008. gada 16.jūlija.

Ievērojot Civillikuma 3. pantā noteikto, kā arī Komerclikuma 406. panta spēkā stāšanās laiku un šā likuma Pārejas noteikumu 16. punktā reglamentēto noilguma termiņa aprēķināšanas kārtību, tiesa atzīst, ka prasības noilgums iestājies 2013.gada 2.janvārī.

[9.4] Civillikumā ir noteikti trīs noilguma pārtraukšanas pamati: 1) prasības celšana tiesā vai šķīrējtiesā (Civillikuma 1902.-1904.pants); 2) atgādinājums parādniekam (Civillikuma 1905.pants); 3) parāda atzīšana (Civillikuma 1906.pants).

Tiesa, atzīstot par pamatotiem atbildētājas izteiktos iebildumus, ir īstenojusi Civilprocesa likuma 93. panta ceturtajā daļā noteikto un norādījusi prasītājai uz to, ka par noilguma pārtraukšanu lietā iesniedzami pierādījumi.

Prasītāja kā pierādījumu noilguma pārtraukšanai iesniegusi SIA "Konsultatīvā sabiedrība "Conventus"" 2021.gada 19.jūlija paziņojumu par parāda esamību, kā arī 2021.gada 4.oktobra atkārtotu paziņojumu par parāda esamību.

Tā kā puses atbilstoši Civilprocesa likuma 10. pantam realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā, tad pušu strīdīgās attiecības tiesai jāizvērtē pēc tiem datiem, kurus puses iesniegušas tiesai, un vienīgi šie dati ir tiesai nepieciešamais procesuālais pierādījumu materiāls, kuru tā pārbauda un novērtē (*sk. sal. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata, Rīga, Autora izdevums, 1933, 235. lpp, Senāta 2016. gada 21. jūnija spriedums lietā Nr. C37063012, SKC163/2016*).

Lai būtu pamats atsaukties uz noilguma pārtraukumu Civillikuma 1905. panta izpratnē, kreditoram aktīvi jārīkojas, veicot tādas darbības, kas liecina, ka viņš attiecīgajā tiesību normā noteiktā noilguma laikā paziņojis parādniekam savu gribu saņemt pārkāptas, taču starp pusēm joprojām pastāvošas saistības izpildījumu. (sk. Senāta 2020.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-12/2020, 9.1 (C10080016)).

Juridiskajā literatūrā uzsvērts, ka „noilgums iestājas, tikai pateicoties prasījuma tiesīgās personas ilgstošai bezdarbībai (*sk. Loebers A. Par preklusiviem termiņiem. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1924, Nr. 1, 35. lpp.*), „[..] noilguma gadījumā iemesls, kas liedz īstenot prasījuma tiesību, ir nevis laika izbeigšanās kā tāda, bet gan prasījuma tiesīgās personas ilgstoša bezdarbība visā likumā noteiktajā laika posmā (*sk. ??????? ?.?, ??????? ???????? ?????. ??????: ???????????? „?????", 1996, ???. 201-202*).

Tādējādi ņemot vērā prasītājas iesniegtos pierādījumus noilguma pārtraukšanai, tiesa secina, ka abi paziņojumi atbildētājai ir nosūtīti pēc noilguma iestāšanas, jo prasītājas celtajai prasībai ir piemērojams Komerclikuma 406. pantā paredzētais triju gadu noilgums.

Novērtējot lietā pierādījumus par noilguma pārtraukšanu atbilstoši Civilprocesa likuma 97. panta pirmās daļas prasībām, tiesa atzīst, ka prasītāja nav pierādījusi, ka noilgums ir pārtraukts.

[9.5] Tiesa nevar atstāt bez ievērības apstākli, ka prasītāja ir komersants, kas kā profesionāls tiesisko attiecību dalībnieks, kas regulāri vēršas tiesā ar analogām prasībām, ir apveltīta ar zināšanām un iespējām iesniegt pierādījumus celtās prasības pamatošanai.

Vienlaikus tiesa nekonstatē ar pierādījumu vākšanu vai citiem objektīviem apstākļiem saistītus šķēršļus, kas liedza prasītājai celt prasību Komerclikuma 406. pantā paredzētajā termiņā.

[9.6] Apkopojot augstāk norādīto, tiesa atbildētājas argumentu par to, ka lietā iestājies noilgums, atzīst par pamatotu.

[10] Civillikuma 1910. pants noteic, ka ar noilguma termiņa notecējumu izbeidzas ne vien prasības tiesība, bet arī pati saistību tiesība. Tādējādi noilgums ne tikai ir izbeidzis iespēju saņemt tiesas aizsardzību, bet radījis saistības izbeigšanos vispār.

Judikatūrā nostiprināta atziņa, ja, izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājumus par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai (sk., piemēram, *Senāta 2018. gada 10. decembra spriedums lietā Nr. C20251115, SKC-323/2018, Senāta 2014. gada 28. februāra spriedumu lietā Nr. C04336008, Nr. SKC–114/2014*).

Tā kā prasītāja savas tiesības celt prasību par parāda piedziņu nav izmantojusi likumā noteiktā noilguma termiņā, kas iepriekš jau norādīto apsvērumu dēļ, izslēdz iespēju saņemt tiesas aizsardzību.

Līdz ar to tiesai, konstatējot noilguma iestāšanos, nav pamata lietā vērtēt citus pušu argumentus par celto prasību pēc būtības, jo prasības noilguma termiņa iestāšanās ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu ja prasību noraida, [..], tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Ievērojot to, ka ceļot prasību tiesā maksātnespējīgās prasītājas maksātnespējas procesa administrators atbilstoši Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktam ir atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, tiesas izdevumi prasības noraidīšanas gadījumā piekrīt valstij.

[12] Prasības noraidīšanas gadījumā nav pamata izdevumu piedziņai no atbildētājas prasītājas juridiskās palīdzības samaksai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz iepriekš minēto un, saskaņā Civilprocesa likuma 1. pantu, 42. panta otro daļu, 97. pantu, 194. pantu, 250.^{25} pantu, 250.^{27} pantu tiesa

nosprieda:

maksātnespējīgās juridiskās personas akciju sabiedrības "PNB Banka", reģistrācijas Nr.40003072918, maksātnespējas procesa administratora Vigo Krastiņa vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. C/, personas kods /personas kods/, par naudas piedziņu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas - 2023.gada 8.jūnija, Rīgas apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas tiesā, ja pastāvēs kāds no Civilprocesa likuma 440.^{2} pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Spriedums pieejams tiešsaistes sistēmā 2023. gada 8.jūnijā.

Tiesnese E.Stelte-Auziņa